

SZALÉZI INTÉZET

NYERGESUJFALU

(Esztergom m.)

Nagyérdemű Munkatársak és Jótevőink!

Csaknem egy évi kényszerű hallgatás után végre ismét módunkban áll Önöket felkeresnünk. Azok a megrendítő események, melyek pusztító orkánként végig tomboltak szegény hazánkon, egyformán sújtottak egyéneket és intézményeket. Mindannyiunknak keresztül kellett mennünk a sanyarúságok tisztítótüzén. És most, hogy elmúlt a nagy megpróbáltatás, mint a katonák, kiket szétosztott a harc heve, ütközet után ismét össze szállingóznak, szívszorongva kutatják, hogy ki esett el, ki maradt meg, elmondják egymásnak élményeiket és aztán újból rendezik soraikat, hogy felkészülve várják be az esetleges újabb támadásokat; mi is szükségét érezzük annak, hogy akik megmaradtunk, ismét érintkezésbe lépünk egymással, számot adjunk röviden a közelmúlt eseményeiről és aztán újból szervezkedjünk, hogy feladatunkhoz híven lelkes odaadással vegyük ki részünket mi is abból a nagy-szerű munkából, mely a keresztény és nemzeti megújulás jel-szavával egy jobb jövőnek akarja alapjait lerakni.

Mint Don Bosco nagy családjának lelki tagjait, bizonyára érdekelni fogja Önöket, nagyérdemű Munkatársaink és Jótevőink, hogy milyen viszontagságokon ment keresztül a mi Szalézi Társaságunk és különösen annak magyar ága az utóbbi időben. Sajnos, ez évben teljesen el voltunk vágva anyatörzsünktől és csak nagyon ritkán kaphattunk hírt Társaságunk életéről és működéséről. Remélem, hogy rövidesen ismét megjelenhetnek a „Szalézi Hírek“ és akkor részletesen fogunk ezekről beszámolni. Egyelőre csak rövid pár vonással kívánok szíves érdeklődésüknek megfelelni.

Mindenekelőtt szomorúan kell megállapítanunk, hogy az öt évi háború a különböző nemzetekhez tartozó rendtársaink soraiban óriási pusztítást vitt véghez annyira, hogy főelőljáróink abba a fájdalmas kényszerhelyzetbe jutottak, hogy több, előbb virágzó intézetet a nyomasztó személyzethiány miatt egyelőre be kellett szüntetniök. Sok intézetünk katonai célokra lett lefoglalva és nagyrészt még ma sem adtak vissza eredeti rendeltetésüknek. Főelőljáróink közül is szedett áldozatot a halál; a megmaradtak pedig a megfeszítő munkától és a háborús megpróbáltatásoktól, valamint a számos rendtag és munkatárs eleste felett érzett fájdalomtól idő előtt meggörnyedtek és összerop-

pantak. Szeretett rendfőnökünk, főtisztelendő Don Albera Pál úr egészsége is az utóbbi hónapokban igen aláhanyatlott és már-már attól féltünk, hogy el kell őt veszítenünk; most azonban, hála a jó Istennek, úgylátszik, ismét összeszedte magát és, dacára a nagy elgyengülésének, avatott kézzel intézi tovább a Társaság ügyeit. — Missióink is nagyon megéreztek az utánpótlás elmaradását úgy a személyzetben, mint anyagiakban. Egyéb amerikai intézeteink ellenben, különösen a szalézi munkatársaknak 1915-ben megtartott VII. nemzetközi nagygyűlése óta öröndetes virágzásnak indultak és nem egy helyen legnagyobb európai intézeteinkkel is felvehetik már a versenyt. — Tiszteletreméltó Don Bosco atyánk boldoggá avatási pere a háború folyamán is előre haladt, bár az óriási anyag miatt még mindig messze van a mindnyájunktól oly hön óhajtott befejezéstől. Az ifjú Savio Domonkos, valamint Beltrami András boldoggá avatása körüli hivatalos eljárás ellenben már igen előrehaladott stádiumban van. Az utóbbi időben még az életszentség hírében korán elhunyt Czartoryski Ágost herceg, szaléziánus pap boldoggá avatási perét is megindították.

Áttérve a mi *magyar* Salesiánunk ez évi történetére, szomorúan jelentjük, hogy a kommunizmus alatt a mi kis elrejtett szentkereszti fészünk sem kerülte el annyi más katolikus intézmény közös sorsát. A vörös rémuralom minket sem kímélt meg, bár maga Fáber Oszkár, a hirhedt vallásügyi liquidátor is kénytelen volt elismerni, hogy a mi intézetünk tényleg a szegény proletárok javát szolgálja; Apáthy pedig, az ő helyettese és utóda, amikor személyesen kint járt nálunk és kitűzte a határnapot, amelyen el kell hagynunk az intézetet, bevallotta, hogy „a proletároknál is proletárabbak” vagyunk és „arepirulva kénytelen a mi szegénységünket elkommunizálni.” Az *elv kedvéért* tehát tőlünk is mindent elvettek és augusztus 6-án véglegesen el kellett volna hagynunk Szentkeresztet. Az Úr Isten azonban másként végzett, mert mielőtt erre rákerülhetett volna a sor, a kommün megbukott és mi visszaszereztük jogainkat. — A Nyergesújfalun a múlt ősz folyamán nagy áldozatokkal megvett és intézetnek átalakított házunkat ellenben már a kommün harmadik napján köztulajdonba vették és így tervünk, hogy március 25-én intézetünket oda helyezzük át, meghiúsult. Ezt a házunkat a kommün alatt különféle *közcélokra* használták fel: volt vörösek laktanyája, detektívek és terroristák szállása, posta stb., sőt egyik része az egész uralom alatt olyan célra szolgált, amelynek megemléztését a tisztesség tiltja és — amint halljuk — abban a nagyon kétes értékű „kitüntetésben” is részesült, hogy Kún Bélát és Szamuely Tibort láthatta falai között; végül a románok is itt ütötték fel szállásukat, amíg a vidéken garázdálkodtak. — Végeredményben, nem számítva az erkölcsi kárt, a sok bántalmat és zaklatást, az adományok teljes elmaradását stb., a kommunizmus csupán anyagiakban kimutathatóan közel százezer korona kárt okozott nekünk.

Bár a kommunizmus csaknem teljesen tönkretett bennünket, mégis hozzá láttunk a nyergesújfalui ház helyreállításához, hogy a küszöbön levő új iskolai évben már ott helyezhessük el növendékeinket. Sajnos, akik a kommün ideje alatt benne garázdálkodtak, annyira elnyomorították, hogy úgyszólván előről kellett kezdenünk a restaurálási munkálatokat, amelyek már tavaly is annyi költséget emésztettek fel. Nagy nehézségekkel és utolsó filléreink befektetésével azonban mégis sikerült a házat annyira helyre hoznunk, hogy október elsejére átköltözhattünk és már itt fogadhattuk a bevonuló növendékeket. A rendes szorgalmi évet ünnepélyes *Veni Sancte* és a szokásos bevezető háromnap i ájtatosság után, okt. 6-án kezdtük meg 51 bennlakó és 22 bejáró növendékkel. November 1-én, Mindenszentek napján megtartottuk a házikápolna megáldásával kapcsolatban az intézet ünnepélyes felavatását. Az ünnepet valóságos eseményé avatta méltóságos és főtiszt, ugornyai dr. Robitsek Ferenc praelatus, esztergomi kanonok úrnak részvétele, aki dr. Molnár Szulpic esztergomi bencés főgimnáziumi igazgató úr kíséretében a rossz idő dacára is kifáradt az ő kedvenc szaléziánusai közé. A kápolna és a ház beszentelését a praelatus úr végezte. Nyomban reá dr. Metzker József pápai káplán, plébános elmondta az első csendes szent misét az új kápolnában. 10 órakor ünnepélyes istentisztelet volt a plébánia-templomban, ahol dr. Robitsek praelatus úr remek szentbeszédet mondott és infulás misét tartott, mely alatt növendékeink énekkara háromszólamú latin misét és betétet adott elő. Délben a jelzett urakon kívül a község előljáróságát, tanítói karát és egyéb előkelőségeit láttuk szerény asztalunknál; este pedig zenével, énekekkel és szavalatokkal tarkított színelőadás rekesztette be a szépen sikerült ünnepet. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy első nyilvános fellépésünk, illetve bemutatkozásunk a közönség minden rétegében nemcsak nagy érdeklődést, de lelkes jóakaratot is keltett irányunkban. E jóakaratra sokan már tettekben is kifejezést adtak nemcsak pénzbeli és természetbeni adományokkal, hanem azáltal is, hogy a sürgős mezei munkák dacára készségesen és ingyen bocsátották rendelkezésünkre fuvarjaikat úgy a költözködésnél, mint egyéb alkalmakkor. Mindezek fogadják ezúton is leghálásabb köszönetünket!

Szentkereszti házunkat egyelőre üresen akartuk hagyni, amíg kiheveri a bolsevizmus csapásait. Csak a kegytemplom és fiókegyház ellátására és a kis gazdaság vezetésére hagyunk ott két áldozópapot. Hiszen a nyergesújfalui házvétellel ránk nehezedett súlyos terhek, a nagy drágaság, a teljes anyagi kimerültség és az adományoknak immár csaknem egy évi teljes szünetelése miatt attól kellett tartanunk, hogy a nyergesújfalui intézetet sem leszünk képesek fenntartani. — Ekkor váratlanul egy sürgöny érkezik tartományi főnök urunktól azzal a felszólítással, hogy Szentkereszten készítsünk helyet növendékpapjainknak, akik tavaly egyik stájerországi intézetünkben nyertek ideiglenes elhelyezést és most kénytelenek sürgősen visszatérni hazájukba.

Könnyű elképzelni, mily nagy gond nehezedett ezzel a mi vá-
lalinkra: az eddigi kilencven személyhez újabb harminc személy
eltartása a mai világban!... De nem lehetett habozni, hiszen a
Salesiánus reményeiről, jövődő személyzetéről volt szó, mely
arra hivatott, hogy majdan megerősítse és kiterjessze Don Bosco
intézményét Magyarországon! Így tehát október végén a szent-
keresztí ház is megtelt ismét lakókkal és bár a leghiányosabb
felszereléssel és sok-sok nélkülözéssel, de immár ott is rendes
mederben folyik az élet és a tanítás. Szentkereszt tehát ezentúl
a magyar Salesiánus *személyzetképző szemináriuma*.

*

Nagyérdemű Munkatársaink és Jótévőink! Éppen öt évvel
ezelőtt kopogtattam először az Önök ajtaján mint új és ismeret-
len ember — akkor is a legválságosabb órában, amidőn már
csak órák kérdése volt, fenn tudjuk-e továbbra is tartani az
akkor még a kezdet kezdetén levő szentkeresztí intézetet. Önök
akkor a karácsonyi kis Jézus iránti szeretettől, a kegyelemosztó
Segítő Szűz iránti hálából és a nagy ifjúsági nevelőnek, Don
Boscónak műve iránti ragaszkodásuktól ösztönözve rögtön segít-
ségemre jöttek úgy, hogy működésünket az egész háború folya-
mán fennakadás nélkül folytathattuk, sőt ez évben már egy
újabb intézettel ki is szélesíthettük. Meg vagyok róla győződve,
hogy most, amikor ismét a legválságosabb helyzetben vagyunk,
szintén segítségünkre fognak jönni.

Növendékeinkkel egyesülve naponként buzgó imával ostrom-
oljuk az eget, hogy az isteni kegyelem, mely annyi veszély-
től és csapástól mentett meg mindannyiunkat, ezentúl is velünk
maradjon a még ránk következő megpróbáltatások közepett.

Minden egyes Munkatársunknak és Jótévőnknek béketerjes
karácsonyi ünnepeket és egy boldogabb új esztendőt kívánva,
vagyok

Nyergesújfalu, 1919. a Szeplőtelen Fogantatás ünnepén

alázatos szolgájuk

Plywaczyk Szaniszló

igazgató.

U. i. Minden postaküldeményt e címre kérünk: *Szalézi
Intézet Nyergesújfalu (Esztergom m.)*

Az érdekeltek megnyugtására kijelentjük, hogy a *szent-
keresztí mise-szövetség* (jótévőink javára tett mise- és imaalapít-
ványunk) továbbra is változatlanul fennáll, sőt ezúttal is felhív-
juk reá Munkatársaink és Jóakaróink szíves figyelmét. Gyűjtő-
íveket és postatakarékpénztári befizetési lapokat kívánatra kész-
séggel küldünk.

Igen kérjük a címváltozásokról bennünket értesíteni!